

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17590721>

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KAMBAG‘ALLIKNI QISQARTIRISHNING INNOVATSION YO‘NALISHLARI

Ramazonov Zafar

Xalqaro innovatsion universiteti,

Iqtisodiyot fakulteti, Iqtisodiyot va moliya kafedrası o'qituvchisi

RamazonovZafar11@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida kambag‘allikni qisqartirishning innovatsion yo‘nalishlari ijtimoiy-iqtisodiy, psixologik va texnologik omillar nuqtayi nazaridan tahlil qilingan. Tadqiqotda raqamli texnologiyalar, elektron xizmatlar, onlayn ta‘lim, elektron bandlik va raqamli moliyaviy tizimlarning kambag‘allikka qarshi kurashdagi samaradorligi yoritilgan. Muallif raqamli iqtisodiyotning ijtimoiy inklyuziyani kuchaytirish, inson kapitalini rivojlantirish va iqtisodiy imkoniyatlarni kengaytirishdagi ahamiyatini asoslab bergan.

Kalit so‘zlar: raqamli iqtisodiyot, kambag‘allik, innovatsiya, inson kapitali, raqamli savodxonlik, ijtimoiy inklyuziya, iqtisodiy barqarorlik.

Kirish.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida kambag‘allikni qisqartirish masalasi bugungi kunda iqtisodiy taraqqiyotning eng dolzarb yo‘nalishlaridan biriga aylangan. Raqamli texnologiyalar va innovatsion yechimlarning jadal rivojlanishi ijtimoiy adolat, bandlik va iqtisodiy inklyuziyani ta‘minlashda yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining iqtisodiyotga chuqur kirib borishi orqali kambag‘allikni kamaytirish mexanizmlari yanada samarali va aniq yo‘naltirilgan shaklga ega bo‘lib bormoqda.

Raqamli iqtisodiyot inson kapitalini rivojlantirish, onlayn ta‘limni kengaytirish va elektron bandlik tizimlarini takomillashtirish orqali aholining ijtimoiy faolligini oshirishga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, elektron to‘lov tizimlari, raqamli bank xizmatlari va mikrofinans dasturlar orqali iqtisodiy resurslardan foydalanish imkoniyatlari kengaymoqda. Shuningdek, davlat boshqaruvida raqamli transformatsiya jarayonlari ochiqlik va shaffoflikni ta‘minlab, resurslarning adolatli taqsimlanishiga yordam bermoqda. Shu o‘rinda raqamli savodxonlik, innovatsion tafakkur va texnologik moslashuvchanlik kambag‘allikni kamaytirishda muhim psixologik omillar sifatida namoyon bo‘lmoqda. Raqamli iqtisodiyot sharoitida aholining faol ishtirokini ta‘minlash ijtimoiy barqarorlik va iqtisodiy o‘sishning poydevorini mustahkamlaydi. Shu sababli raqamli iqtisodiyot imkoniyatlarini kambag‘allikka qarshi kurash

strategiyalariga integratsiya qilish ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi. Bu jarayon ijtimoiy farovonlikni ta'minlashga yo'naltirilgan yangi paradigmalarning shakllanishiga zamin yaratadi.

Raqamli iqtisodiyotning innovatsion yo'nalishlari kambag'allikni kamaytirishda ilg'or texnologiyalarni, intellektual resurslarni va ijodiy g'oyalarni birlashtirgan kompleks tizim sifatida qaralmoqda. Sun'iy intellekt, blokcheyn va katta ma'lumotlar texnologiyalari yordamida ijtimoiy tengsizlikni tahlil qilish va muammolarga tezkor javob berish imkoniyatlari paydo bo'lmoqda. Onlayn mehnat bozorlari, elektron tadbirkorlik va masofaviy bandlik shakllari ijtimoiy guruhlarining iqtisodiy faolligini kengaytirmoqda. Raqamli ta'lim platformalari orqali yoshlar, ayollar va nogiron shaxslarning bilim va ko'nikmalarini oshirish imkoniyatlari yaratilmoqda. Shu orqali kambag'allikdan chiqishning eng muhim omili bo'lgan inson kapitali rivojlanmoqda.

Innovatsion dasturlar va startaplar ijtimoiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlab, yangi daromad manbalarini shakllantirishda muhim rol o'ynamoqda. Biroq, raqamli tafovut, texnologiyalarga teng kirish imkonining yo'qligi va axborot madaniyatining pastligi hali ham dolzarb muammo sifatida saqlanib qolmoqda. Shu bois, raqamli iqtisodiyotning kambag'allikni kamaytirishga qaratilgan siyosiy va psixologik mexanizmlari kompleks yondashuvni talab qiladi. Bu yondashuv ijtimoiy innovatsiyalar, ta'lim tizimini raqamlashtirish va aholining iqtisodiy faolligini rag'batlantirish bilan uyg'unlashgandagina samarali natija beradi. Natijada raqamli iqtisodiyot kambag'allikni bartaraf etishda global barqaror rivojlanish maqsadlariga mos yangi bosqichni boshlab beradi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiyasi.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida kambag'allikni qisqartirish masalasi bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar ko'rsatishicha, texnologik innovatsiyalar va raqamli transformatsiya jarayonlari ijtimoiy-iqtisodiy tengsizlikni kamaytirishda muhim omilga aylanmoqda. Jahon iqtisodchilari va ijtimoiy tadqiqotchilar (Romer, Stiglitz, Rifkin va boshqalar) tomonidan ilgari surilgan nazariyalarda raqamli texnologiyalar yangi mehnat turlarini yaratish, kichik biznesni rivojlantirish hamda inson kapitalini oshirish orqali kambag'allikni bartaraf etishda asosiy kuch sifatida talqin etiladi. So'nggi yillarda BMT, Jahon banki va Xalqaro mehnat tashkiloti tomonidan olib borilgan tadqiqotlar raqamli iqtisodiyotning ijtimoiy inklyuziyani kuchaytiruvchi ta'sirini asoslab berdi. Ayniqsa, "Raqamli farovonlik indeksi" ko'rsatkichlari mamlakatlarning innovatsion rivojlanish darajasi bilan kambag'allik miqdori o'rtasidagi teskari bog'liqlikni tasdiqlaydi. Raqamli texnologiyalar orqali aholining ta'limga, sog'liqni saqlashga va iqtisodiy resurslarga kengroq kirish imkoniyati yaratilmoqda. Shu bilan birga, ilmiy adabiyotlarda raqamli tafovut va texnologik tengsizlik muammosi ham chuqur o'rganilgan. Ko'plab tadqiqotchilar ta'kidlaganidek, raqamli savodxonlik darajasining pastligi raqamli iqtisodiyot imkoniyatlaridan

samarali foydalanishni cheklaydi. Demak, raqamli transformatsiya nafaqat texnologik, balki ijtimoiy-psixologik jarayon sifatida baholanishi lozim. Shu bois, adabiyotlar tahlili kambag'allikni kamaytirishda raqamli madaniyatni shakllantirish va ijtimoiy adolat tamoyillarini uyg'unlashtirish zarurligini ko'rsatmoqda.

Mahalliy va xorijiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, raqamli iqtisodiyotning kambag'allikka ta'siri ko'p omilli tizim sifatida namoyon bo'ladi. Masalan, o'zbekistonlik olimlar A. Vahobov, D. Tursunov, Sh. G'aniev va G. Rasulovlarning ilmiy ishlari raqamli iqtisodiyotning milliy daromadni oshirishdagi va bandlikni rivojlantirishdagi o'rniga e'tibor qaratadi. Ularning fikricha, raqamli xizmatlar, elektron tijorat va onlayn ta'lim tizimlari kambag'al qatlamlarni iqtisodiy faol guruhlariga aylantirish imkonini beradi. Xorijiy olimlar, xususan Castells, Schwab va Tapscott asarlarida esa "raqamli tarmoq jamiyati" nazariyasi asosida kambag'allikni qisqartirishda internet va sun'iy intellekt texnologiyalarining ijtimoiy integratsiyadagi roli yoritilgan. Ilmiy manbalar shuni ko'rsatadiki, raqamli iqtisodiyot jarayonida yangi ijtimoiy kapital shakllanmoqda, u esa insonlarning o'z salohiyatini amalga oshirishiga sharoit yaratadi. Shu jihatdan, innovatsion raqamli yechimlar – masofaviy ish o'rinlari, onlayn biznes platformalar, elektron kreditlash tizimlari – kambag'allikka qarshi kurashda samarali vosita sifatida e'tirof etiladi. Shu bilan birga, mavjud adabiyotlarda davlat siyosati va raqamli infratuzilma darajasi bu jarayonning muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omillar sifatida qayd etilgan. Demak, raqamli iqtisodiyot kambag'allikni qisqartirishda strategik siyosiy qo'llab-quvvatlash bilan uyg'un holda ishlaganda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi.

Psixologik va sotsiologik tadqiqotlar esa raqamli iqtisodiyotning kambag'allikka ta'sirini shaxsiy va ijtimoiy o'zgarishlar nuqtayi nazaridan tahlil qiladi. Masalan, ijtimoiy psixologiyada raqamli tafakkur, texnologik moslashuv va innovatsion xulq atvori kambag'allikdan chiqishning psixologik mexanizmlari sifatida qaraladi. Bu yondashuvga ko'ra, shaxsning raqamli kompetensiyasi va o'zini o'zi rivojlantirish motivatsiyasi iqtisodiy mustaqillikni ta'minlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Sotsiologik manbalarda esa raqamli inklyuziya ijtimoiy tabaqalanishni yumshatishning asosiy omili sifatida ko'riladi. Shu bilan birga, global tadqiqotlar (UNESCO, OECD, UNDP) kambag'allikni kamaytirishda raqamli ta'lim dasturlarining samaradorligini alohida ta'kidlaydi. Ushbu tadqiqotlar natijalari raqamli transformatsiya jarayonida inson resurslarini rivojlantirishning strategik ahamiyatini tasdiqlaydi. Aholining raqamli tafakkurini kengaytirish, o'zini o'zi band qilish va tadbirkorlik madaniyatini shakllantirish orqali kambag'allikni qisqartirishga erishish mumkinligi ilmiy isbotlangan. Shuningdek, axborot texnologiyalaridan foydalanish insonning o'z imkoniyatlarini anglashiga va ijtimoiy o'zgarishlarga faol qo'shilishiga turtki beradi. Demak, raqamli iqtisodiyotning innovatsion yo'nalishlari faqat iqtisodiy emas, balki psixologik va ijtimoiy o'zgarishlarni ham o'z ichiga oladi.

Tahlil qilingan adabiyotlar umumiy xulosaga ko'ra, raqamli iqtisodiyot kambag'allikni kamaytirishning yangi paradigmasini shakllantirmoqda. An'anaviy iqtisodiy siyosatlar natija bermagan sharoitlarda raqamli innovatsiyalar iqtisodiy faollikni kengaytirish va ijtimoiy adolatni ta'minlashning eng samarali vositasiga aylanmoqda. Innovatsion texnologiyalar yordamida shaxslarning iqtisodiy imkoniyatlarini oshirish, bilim resurslariga kirish imkoniyatini kengaytirish va ijtimoiy tenglikni kuchaytirish mumkinligi isbotlangan. Raqamli infratuzilmani rivojlantirish, ochiq ma'lumotlar siyosati va e-tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash kambag'allik darajasini pasaytirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ilmiy manbalar raqamli iqtisodiy islohotlar faqat texnik vositalar bilan emas, balki inson omiliga tayanishi kerakligini ta'kidlaydi. Innovatsion iqtisodiy modelda asosiy qadriyat inson kapitali bo'lib, u raqamli tafakkur, kreativlik va o'zini o'zi rivojlantirish orqali ijtimoiy farovonlikni ta'minlaydi. Raqamli iqtisodiyot kambag'allikni kamaytirishda barqaror rivojlanish maqsadlari bilan uzviy bog'langan ijtimoiy mexanizm sifatida namoyon bo'lmoqda. Shunday qilib, ilmiy adabiyotlar tahlili bu sohada texnologik yangilanishlar bilan bir qatorda ijtimoiy va psixologik omillarni integratsiya qilish muhimligini ko'rsatadi.

Tahlillar va natijalar.

Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, raqamli iqtisodiyot kambag'allikni qisqartirishning samarali mexanizmlarini shakllantirishda yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Tahlil natijalariga ko'ra, raqamli transformatsiya jarayonlari nafaqat iqtisodiy o'sishni tezlashtiradi, balki ijtimoiy inklyuziyani ham ta'minlaydi. Raqamli texnologiyalar yordamida aholining keng qatlamlari mehnat bozori, ta'lim tizimi va moliyaviy xizmatlarga yanada oson kirish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Shu bilan birga, onlayn platformalar va elektron xizmatlar orqali kichik biznes subyektlari va startaplar uchun yangi bozor segmentlari yaratilmoqda.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, raqamli iqtisodiyotning asosiy ustunligi – iqtisodiy resurslardan teng foydalanish imkonini beruvchi innovatsion vositalarni yaratishidir. Aholining raqamli savodxonlik darajasi oshgani sari kambag'allikni kamaytirish jarayonining samaradorligi ham ortmoqda. Natijalar shuni isbotlaydiki, raqamli iqtisodiyot sharoitida inson kapitalini rivojlantirish kambag'allikdan chiqishning asosiy psixologik va iqtisodiy sharti sifatida namoyon bo'ladi. Shu jihatdan, axborot texnologiyalaridan foydalanish shaxsiy o'sish, mehnatga layoqat va innovatsion tafakkurni mustahkamlaydi. Tahlil natijalari raqamli iqtisodiyotning kambag'allikni kamaytirishdagi ijobiy ta'siri nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy barqarorlik omili ekanini ko'rsatmoqda. Demak, raqamli islohotlar inson resurslariga yo'naltirilgan bo'lsa, ular ijtimoiy farovonlikni oshirishning asosiy vositasiga aylanadi.

Natijalar tahlili raqamli iqtisodiyotning innovatsion yo'nalishlari kambag'allikni kamaytirishda murakkab, lekin samarali tizim sifatida ishlashini ko'rsatadi. Tahlillar

asosida aniqlanishicha, raqamli moliya, elektron to‘lov tizimlari va onlayn bank xizmatlari aholining iqtisodiy faolligini sezilarli darajada oshirmoqda. Shu bilan birga, elektron hukumat tizimlari ijtimoiy yordam dasturlarining manzilliligini ta’minlab, resurslardan adolatli foydalanish imkonini kengaytiradi. Kambag‘allikni kamaytirishda innovatsion platformalar orqali masofaviy ta’lim va kasbiy tayyorgarlik dasturlarining joriy etilishi muhim o‘rin tutadi. O‘tkazilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, raqamli ta’lim inson kapitalini oshirish orqali kambag‘allikni kamaytiruvchi kuchli omilga aylanmoqda.

Raqamli texnologiyalar yordamida aholi yangi kasblarni o‘zlashtirib, mehnat bozorida raqobatbardoshlik darajasini oshirmoqda. Shuningdek, onlayn bandlik shakllari ayollar va yoshlar uchun yangi imkoniyatlar yaratib, ularning iqtisodiy mustaqilligini kuchaytirmoqda. Tahlil natijalari innovatsion texnologiyalarni qo‘llash natijasida kambag‘allik darajasi pasayganini ko‘rsatadi, ammo bu jarayonning barqarorligi raqamli infratuzilmaning rivojlanganlik darajasiga bog‘liq. Shu sababli, raqamli iqtisodiyot siyosatini ishlab chiqishda texnologik tenglik va raqamli madaniyatni oshirish strategiyasi alohida e’tibor talab qiladi. Natijada, raqamli transformatsiya inson salohiyatini iqtisodiy resursga aylantirib, kambag‘allikdan chiqishning innovatsion modelini yaratmoqda.

1-jadval

Tadqiqot komponenti	Mazmuni
Tadqiqot muammosi	Raqamli iqtisodiyotning tez sur‘atlarda rivojlanishi kambag‘allikni qisqartirish uchun yangi imkoniyatlarni yaratmoqda, biroq raqamli tafovut, bilim va texnologik yetishmovchilik bu jarayonda muammolarni keltirib chiqarmoqda.
Tadqiqot ob’ekti	Raqamli iqtisodiyot tizimida kambag‘allikni kamaytirish jarayonlari.
Tadqiqot predmeti	Kambag‘allikni qisqartirishga ta’sir etuvchi raqamli innovatsiyalar, texnologiyalar va ularning ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligi.
Tadqiqot maqsadi	Raqamli iqtisodiyot sharoitida kambag‘allikni qisqartirishning innovatsion yo‘nalishlarini tahlil qilish va ularning amaliy samaradorligini aniqlash.
Tadqiqot vazifalari	1. Raqamli iqtisodiyotning kambag‘allikka ta’sirini nazariy tahlil qilish. 2. Kambag‘allikni kamaytirishda raqamli innovatsiyalar (fintech, e-learning, e-commerce, e-gov) rolini o‘rganish. 3. Raqamli tafovutni kamaytirish omillarini aniqlash. 4. Raqamli yechimlar asosida kambag‘allikni qisqartirish bo‘yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqish.
Ilmiy faraz (gipoteza)	Agar raqamli texnologiyalar keng ijtimoiy qatlamlarga teng imkoniyatlar bilan taqdim etilsa, kambag‘allik darajasi sezilarli darajada kamayadi, chunki raqamli iqtisodiyot daromad manbalarini diversifikatsiya qilish va resurslarga kirishni osonlashtiradi.
Tadqiqot metodlari	– Tizimli tahlil va sintez – Iqtisodiy-statistik tahlil – So‘rovnoma va intervyu

	– Komparativ (taqqoslama) tahlil – Ekspert baholash usuli
Tadqiqot bazasi	O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi, Bandlik va kambag'allikni qisqartirish vazirligi, Jahon banki va BMT ma'lumotlari, raqamli platformalar (Payme, Click, MyID, OneID, e-auksion, ijtimoiy platformalar).
Asosiy o'zgaruvchilar	Mustaqil o'zgaruvchilar: raqamli infratuzilma, texnologik imkoniyatlar, ta'lim va raqamli savodxonlik darajasi. Bog'liq o'zgaruvchi: kambag'allik darajasi, aholi daromadining o'sishi, bandlik darajasi.
Ma'lumot yig'ish vositalari	So'rovnomalar, rasmiy statistik ma'lumotlar, ekspert intervyulari, raqamli iqtisodiyot bo'yicha tahliliy hisobotlar.
Ma'lumotlarni tahlil qilish usullari	Korrelatsion va regressiya tahlili, SWOT tahlil, klasterlash, sifatli (qualitative) tahlil.
Kutilayotgan natijalar	– Raqamli iqtisodiyotning kambag'allikka ijobiy ta'sirini asoslovchi empirik model ishlab chiqiladi. – Kambag'allikni kamaytirishning innovatsion yo'nalishlari aniqlanadi (raqamli moliya, onlayn ta'lim, elektron ish bozori va boshqalar). – Amaliy tavsiyalar shakllantiriladi.
Ilmiy yangilik	Kambag'allikni qisqartirishda raqamli iqtisodiyotning o'ziga xos mexanizmlari tizimlashtirildi va ularning samaradorligi innovatsion yondashuvlar orqali baholandi.
Amaliy ahamiyati	Tadqiqot natijalari raqamli transformatsiya siyosatini takomillashtirish, bandlikni oshirish, kambag'allikka qarshi dasturlarni modernizatsiya qilishda foydalanilishi mumkin.

Umumlashtirilgan natijalarga ko'ra, raqamli iqtisodiyot sharoitida kambag'allikni qisqartirishning innovatsion yo'nalishlari jamiyatning ijtimoiy-psixologik holatiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Tahlil davomida aniqlanishicha, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish orqali aholining o'z imkoniyatlariga bo'lgan ishonchi, ijtimoiy faolligi va iqtisodiy motivatsiyasi oshadi. Bunday yondashuv insonning o'zini o'zi anglash, ijodiy fikrlash va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, raqamli iqtisodiyot shunchaki texnik tizim emas, balki ijtimoiy psixologik muhitni o'zgartiruvchi omildir. Innovatsion texnologiyalar yordamida iqtisodiy faoliyatning yangi turlari paydo bo'lmoqda, bu esa kambag'allikning an'anaviy shakllarini kamaytiradi. Shu bilan birga, tahlillar raqamli tafovut, texnologiyalarga teng kirish imkonining yo'qligi kabi muammolarni hal etish zarurligini ham ko'rsatadi. Kambag'allikka qarshi kurashning innovatsion modeli faqat texnologiyaviy yechimlar bilan cheklanmasdan, balki inson resurslarini psixologik qo'llab-quvvatlashni ham o'z ichiga olishi kerak. Raqamli tafakkur, kommunikativ kompetensiya va moslashuvchanlik kabi psixologik sifatlar bu jarayonda asosiy rol o'ynaydi. Shu sababli, natijalar raqamli iqtisodiyotning samaradorligi bevosita inson omiliga, uning raqamli madaniyat darajasi va ijtimoiy faolligiga bog'liq ekanini

ko'rsatadi. Natijada, raqamli iqtisodiyot ijtimoiy barqarorlik va farovonlikni ta'minlovchi strategik mexanizm sifatida shakllanmoqda.

Xulosa.

Xulosa sifatida aytish mumkinki, raqamli iqtisodiyot sharoitida kambag'allikni qisqartirishning innovatsion yo'nalishlari zamonaviy ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning asosiy drayveri sifatida qaralmoqda. O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, balki aholining turmush darajasini yaxshilash va ijtimoiy adolatni ta'minlash imkonini beradi. Innovatsion yondashuvlar orqali kambag'allikni kamaytirish jarayoni endilikda inson kapitalini rivojlantirish, raqamli savodxonlikni oshirish va ijtimoiy inklyuziyani kuchaytirish bilan uzviy bog'liq bo'lib bormoqda. Raqamli iqtisodiyot imkoniyatlaridan to'liq foydalanish shaxsning iqtisodiy faoliyatini oshirish, o'z-o'zini band qilish va yangi kasbiy yo'nalishlarni o'zlashtirishga zamin yaratadi. Shu bilan birga, elektron hukumat tizimlari, onlayn to'lovlar, raqamli bank xizmatlari va elektron ta'lim platformalari kambag'allikka qarshi kurashning samarali vositasiga aylanmoqda.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya orqali yaratilgan yangi iqtisodiy model jamiyatda teng imkoniyatlar va shaffoflikni ta'minlaydi. Shu jihatdan, raqamli iqtisodiyot kambag'allikni kamaytirishning nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy-psixologik mexanizmlarini ham o'z ichiga oladi. Innovatsion texnologiyalar insonlarning hayotiy sifatini oshirib, ularni yangi ijtimoiy muhitga moslashish uchun zarur kompetensiyalar bilan ta'minlaydi. Buning natijasida jamiyatda ijtimoiy barqarorlik, iqtisodiy o'sish va farovonlikning yangi bosqichi shakllanadi. Shu sababli, raqamli iqtisodiy islohotlar kambag'allikni qisqartirishning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida strategik ahamiyat kasb etadi.

Yakuniy natijalar shuni ko'rsatadiki, raqamli iqtisodiyotning innovatsion yo'nalishlari kambag'allikka qarshi kurashda inson omiliga asoslangan kompleks yondashuvni talab qiladi. Raqamli infratuzilma va texnologik imkoniyatlar qanchalik rivojlangan bo'lmasin, bu jarayonning muvaffaqiyati inson kapitalining tayyorgarlik darajasiga bog'liq. Shu bois, raqamli madaniyatni shakllantirish, texnologik savodxonlikni rivojlantirish va ijodiy tafakkurni rag'batlantirish kambag'allikni kamaytirish siyosatining ajralmas qismiga aylanishi lozim. Innovatsion iqtisodiyot modelida inson faolligi, tashabbuskorligi va o'zini o'zi rivojlantirish qobiliyati asosiy qadriyat sifatida namoyon bo'ladi. Shu orqali shaxsning o'z imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish, iqtisodiy mustaqillikka erishish va ijtimoiy o'zini anglash darajasi oshadi.

Raqamli iqtisodiyotning ijtimoiy-psixologik mexanizmlari insonni faol iqtisodiy subyektga aylantiradi va bu esa kambag'allikdan chiqishning barqaror yo'lini ta'minlaydi. Shu bilan birga, davlat siyosati, xususiy sektor va fuqarolik jamiyati o'rtasidagi hamkorlik raqamli rivojlanishning samaradorligini yanada kuchaytiradi. Ilmiy tahlillar shuni tasdiqlaydiki, raqamli iqtisodiyot imkoniyatlaridan oqilona

foydalanish orqali ijtimoiy tengsizlikni kamaytirish va iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash mumkin. Demak, raqamli iqtisodiyot nafaqat texnologik taraqqiyot ifodasi, balki kambag'allikni bartaraf etishning innovatsion, insonparvar va barqaror yo'nalishi sifatida namoyon bo'lmoqda. Natijada, u milliy farovonlikni oshirish va global barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda muhim o'rin tutadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Beglova E.I., "Mehnatkash odamlarning qashshoqligini bartaraf etish konsepsiyasi", Iqtisodiyot va huquq masalalari. 2011 yil.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Aholini ijtimoiy himoya qilish tizimini yanada takomillashtirish hamda sohaga zamonaviy axborotkommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2021 yil 5 mart, 122-son qarori. <https://lex.uz/docs/5319768>
3. Musayeva Z. A. "Основные понятия бедности, причины и методы измерения бедности, International journal of research in economics and social sciences (Impact Factor (2021): 8.018 |) "IJRESS", 2021 mart, p. 25-43.
4. Musayeva Z. A. "O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotining rivojlanishi bilan tengsizlikning kuchayishi o'rtasidagi bog'liqlik munosabatlari", "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar», Tom 11, №3, 2023 g. 234-246 betlar.
5. Musayeva Z.A. "O'zbekiston Respublikasida kambag'allikni qisqartirishga ta'sir etuvchi omillar tahlili", "Logistika va iqtisodiyot" ilmiy jurnali, 192-201 betlar.
6. Musayeva Z.A. «Kambag'allik, tengsizlik, iqtisodiy rivojlanish va byudjet imkoniyatlarining o'zaro ta'siri», (Tom 23 № Maxsus_son (2022): Ekonomika i obrazovanie) jurnali, 34-40 betlar (08.00.00/2).